

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Електронний ресурс] : затв. Наказом МФУ від 30.11.2000 р. № 304. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sta.gov.ua/doccatalog/document?id=300559>.
3. Про затвердження Порядку бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ та внесення змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 02.04.2014 № 372. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0426-14>.
4. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-Б «Звіт про фінансові результати» [Електронний ресурс] : затв. Наказом Держкомстату від 20.07.2009 № 271. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0731-09>.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

ОЦІНКА КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

*Мізік Ю. І., канд. екон. наук, доцент, Хникіна А. С., Солонцева К. А.,
магістр, Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Особливо актуального значення корупція та її прояви набувають у контексті реалізації потенціалу євроінтеграції, спрощення процедур ведення бізнесу, розвитку міжнародного партнерства. Так, щороку в Україні грошові кошти, які необхідні для розвитку країни, втрачаються через різноманітні прояви корупції, що перешкоджають соціальному й економічному. Протягом останніх років практично у всіх національних та міжнародних дослідженнях бізнес-середовища акцент зроблено на поясненні впливу корупції на умови ведення бізнесу.

Компанії України все частіше стикаються з корупційними проявами, особливо у відносинах між бізнесом і державними органами, незалежно від розміру компанії. Рівень корупції становить 4–10% обороту компанії, а частина компаній втрачала бізнес через корупційні дії конкурентів [4]. На жаль, сьогодні в Україні відсутня система реального моніторингу та оцінювання рівня корупції та корупційних ризиків, що могла би бути використана у процесі реалізації антикорупційної політики.

Науковий доробок із проблем управління ризиком значний і включає наукові дослідження відомих українських та зарубіжних вчених [1-3, 6], праці яких присвячені розгляду, в першу чергу сутності економічного ризику, визначенню факторів і причин його виникнення, характеристиці методів оцінки ступеня ризику.

Основною проблемою в боротьбі з корупційними ризиками є відсутність єдиної методики оцінки. Законодавство приймає закони про запобігання

корупції але відсутня практична частина розрахунку корупційних ризиків і шляхів їх мінімізації. До сьогодні ми використовуємо методику інших країн, але цілком перехоплювати методики західних держав не є доцільним. Кожна країна зі своїми особливостями повинна знайти власні шляхи подолання корупції з урахуваннями індивідуальних особливостей кожної держави і менталітету.

Оцінка ризиків - необхідна складова для управління ризиками, разом з тим, корупційна середовище характеризується певними особливостями, для аналізу яких необхідно використовувати ситуаційний підхід. Міжнародні організації активно займаються розробкою методології, спрямованої на проведення комплексної оцінки корупційних ризиків.

В даний час існує декілька методик оцінки корупційних ризиків, запропонованих міжнародними організаціями. Щорічно зростає кількість Європейських країн, які застосовують механізми оцінки корупційних ризиків, проте відсутня конкретна методологія, яка містить механізми оцінки. Активною розробкою загальної методології оцінки корупційних ризиків сьогодні займається Всесвітній банк.

Європейський союз пропонує країнам використовувати такі загальні механізми для виявлення «корупціогенних» чинників в діяльності посадових осіб: методи прямого спостереження за діяльністю, аналіз повноважень, проведення опитувань і інтерв'ю. Запропоновані експертизи в рамках інституційної оцінки можуть здійснюватися як державними органами всередині країни шляхом здійснення самооцінки, так і міжнародними організаціями в ході проведення зовнішньої оцінки. При цьому можливо визначити «частоту і серйозність корупції», шляхом виявлення найбільш «проблемних» областей і факторів в ході опитувань всередині відомств. Виявлення корумпованості окремих державних функцій дозволяє проводити спрямовану антикорупційну політику, реформуючи проблемні сфери і впливаючи на ключові рішення, що приймаються на високому рівні.

Процес управління корупційними ризиками на підприємстві, на думку європейських експертів, може включати в себе кілька складових [4]: ідентифікація корупційного ризику, аналіз корупційного ризику, оцінювання корупційного ризику, розроблення та запровадження заходів зі зниження (або мінімізація) корупційного ризику та оцінювання вжитих заходів щодо мінімізації корупційного ризику.

Процес оцінювання корупційних ризиків у системі фінансово-економічної безпеки підприємства повинен складатися з обов'язкових чотирьох стадій.

На першій стадії необхідно здійснити поточне оцінювання поширеності корупції та важкості корупційних проявів. Це досягається шляхом визначення й сканування корупційних ризиків та наявних корупційних проблем, що може забезпечити основу для виявлення причинних факторів корупції.

Другою можливою стадією в оцінюванні корупційних ризиків є спроба виявити фактори (інституціональні та індивідуальні), що сприяють корупції на

досліджуваному підприємстві. Виявлення факторів ризику проводиться шляхом розгляду та аналізу характеристик і функцій конкретного механізму управління, із застосуванням загальної методології “факторів ризику” (розглядаються лише ті, що ймовірно підвищують ризик корупції) та шляхом концентрації зусиль на виявленні передумов виникнення корупції.

Під час третьої стадії проводиться безпосереднє оцінювання корупційних ризиків у системі фінансово-економічної безпеки підприємства. Їй передують складання програми оцінювання ризиків, де зазначаються основні цілі, методи, джерела інформації та механізми проведення такого оцінювання.

Найбільш ефективні методики та механізми управління корупційними ризиками на підприємстві, що можуть бути використані в Україні, розроблені провідними європейськими організаціями, включаючи Раду Європи (Council of Europe), Європейський Союз (European Union), Групу країн із боротьби з корупцією (GRECO) та ін.[5, ст.249] Отже, виходячи з аналізу європейських методик, на нашу думку, можливо виділити та запропонувати чотири етапи оцінювання корупційних ризиків у системі фінансово-економічної безпеки підприємства, а саме:

1. Аналіз та оцінювання поточного рівня корупції та її наслідків.
2. Виявлення (ідентифікація) корупційного ризику або факторів, що можуть призвести до корупційної поведінки.
3. Безпосереднє оцінювання корупційного ризику.
4. Розроблення програм для зниження (мінімізація) корупційного ризику.[4, ст.183]

Методики, розроблені європейськими організаціями, цілком можуть застосовуватись в Україні. Їхнє опрацювання та впровадження, з урахуванням особливостей національної корупції, сприятиме успішному проведенню оцінювання корупційних ризиків та подальшій роботі з їхньої мінімізації.

Однак для мінімізації корупційних ризиків в загальному вигляді необхідно забезпечити моніторинг конфлікту інтересів, впроваджувати механізми оцінки корупційних ризиків і здійснювати контрольну діяльність в кожному бізнес-процесі. Слід продовжити розробку і впровадження методології оцінки корупційних ризиків, що дозволить контролювати вразливі для корупції функції управління.

Список використаних джерел:

- 1.Дмитров, В.М. Розбіжності оцінюванні корупції /Дмитров В.М.// Вісник Національного банку України. - 2012. - 7. - . 30-34.
- 2.Костенко В. М. Світовий досвід протидії корупційним проявам / В. М. Костенко // Держава і право. – 2012. – № 58. – С. 302–308
- 3.Руководство по методологии оценки коррупционных рисков, подготовленное руководителем проекта ПАКА Совета Европы Квентином Ридом (QuentinReed). – Режим доступа: <http://www.coe.int/t/DGHL/cooperation/economiccrime/corruption/Projects/EaP-CoE%20Facility/WS-Sxb-19.06.12/1917-PACA-TP02-11-RA%20METHODOLOGY-national-for%20Sxb%20workshop%20ru.pdf>.
4. Практическое пособие. Разработка и реализация политики противодействия коррупции / подготовлено Европейским Союзом и Советом Европы. – Режим доступа :

http://www.coe.int/t/DGHL/cooperation/economiccrime/corruption/Publications/Handbook%20on%20AC%20policies_%20RUS.pdf.

5. Aven T. On How to Approach Risk and Uncertainty to Support Decision-Making // Risk Management. 2004. Vol. 6(4). P. 27-39.

6. Corruption risk assessment in special risk areas// Montenegro. Ministry of Finance. 2011. P. 73

ПРОБЛЕМИ ФІКТИВНОГО БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

Можайкіна Н. В., канд. екон. наук, доцент, Драчова С. І., студентка, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Про боротьбу з корупцією в Україні говорять вже давно. На державному рівні неодноразово приймалися відповідні закони, концепції та програми боротьби з цим ганебним явищем. Однак, масштаби корупції залишаються незмінними і досить великими. Корупція в Україні перетворилася на одну з загроз національної безпеки. Вплив корупції на українське суспільство і державу має комплексний та системний характер, зокрема йдеться про соціальні, економічні, владні, політичні, та міжнародні аспекти цього впливу. Корупція є чинником, який заважає розвитку української економіки. Тотальний характер цього явища створює некомфортні умови для ведення бізнесу і суттєво знижує інвестиційну привабливість країни.

Головними причинами прогресування цих суспільне небезпечних явищ є: низький темп економічних і політичних реформ, помилки в темпах і тактиці проведення приватизації підприємств, що є державною та громадською власністю, недовіра до законодавства, відсутність вільної конкуренції. Велике значення у боротьбі з корупцією має економічна безпека підприємства. Головною метою економічної безпеки підприємства є забезпечення максимально ефективного його функціонування: забезпечити раціональне використання ресурсів, досягнення підприємством мети господарської діяльності (отримати прибуток, частіше всього), зуміти встояти під руйнівним впливом зовнішніх факторів, забезпечити стійку фінансову ситуацію. Основними напрямками організації економічної безпеки підприємства за окремими функціональними складовими є: фінансова складова, яка вважається провідною й вирішальною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є «двигуном» будь-якої економічної системи. Безумовно питання безпеки пов'язане зі збереженням його цілісності та збереженням платоспроможності.

Найважливішими факторами, що впливають на економічну безпеку підприємства, є ступінь досконалості законодавчої бази, рівень оподаткування, доступ на світові ринки збуту, інвестиційна привабливість регіону, держави. Насамперед, економічна-безпека підприємства залежить від економічної безпеки держави, регіону, адже ґрунтується на їхньому фінансовому,